

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 559
Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adjunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Budapest
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.50

1925 május 23 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 119 szám

5685. Ijar 29

Még csak három napig ...

Mi még most is azt mondjuk, hogy Erdély zsidóságának huszonötezer sékelt kell ezekben a napokban beszolgáltatni. Az eddig begyűjtött sékek összege még messzi van ettől a számtól — és mégis: huszonötezer! Három nap választ el csak a sékelakció végső dátumától, három nap alatt kell végigjárni házakat és embereket, azokat, akik eddig még kimaradtak és behordani a tallózás eredményét — és mégis: huszonötezer! Nem önkényesen választott szám ez és nem is tudatos elérhetetlenségben megjelölt célpont, amit az ember csak azért tűz maga elé, hogy annál nagyobb erőmegfeleltetéseket tegyen és az utolsó percben azt is nagy eredménynek lássa, ha félutig jutott el.

Nem, ez a huszonötezer szám, nem a teljesítőképesség maximumának határát jelzi, hanem éppen ellenkezőleg: az erdélyi zsidóság becsületesének minimumát jelképezi. Kell, hogy Erdély százezernyi zsidó népében huszonötezer olyan ember legyen, aki becsületkérdésnek érzi, hogy dokumentálja a zsidó közösséggel való szolidaritását, kell, hogy Erdély zsidó szervezetei, ifjúsági és polgári szervezetek, Barissziák és Avivák, helyicsoportok és egyesületek ebben a három napban segítségére siessenek az erdélyi zsidóság becsületének, a maguk becsületének és éjjelt is nappallá téve, begyűjtésük a még begyűjtésre váró sékeladót. Kell, mert ha nem, akkor ötesztendei munkánk hiábavalónak bizonyult, akkor lelkesedésünk csak pusztá szó volt, akkor a tettek meghazudtolták a fogadkozásokat, akkor nem érdemeljük meg, hogy a világ zsidóságának nagy orchesterébe a mi hangunk is belészóljon. Akkor Erdély zsidósága méltatlan arra, hogy része legyen a nagy zsidó munkában és hogy élvezze a munka érni indult gyümölcsét. És akkor Barissziák és Avivák, helyicsoportok és egyesületek nem méltók arra, hogy vezetői legyenek zsidó tömegeknek, mert nem volt erejük megvédeni az erdélyi zsidó nép becsületét a világ zsidóságának színe előtt. Mert erről van mostan itt szó!

A sékel tulságosan kicsiny összeg ahhoz, hogy áldozatnak vagy csak adománynak is lehessen nevezni. A sékel, a maga pénzbeli kicsinységében nem egyéb, mint a testet öltött szó, a kézzelfogható megnyilatkozás és érzések dokumentuma. És augusztas havában, ebben az évben, Bécs város falai között egybe fog gyűlni a világ zsidóságának nagy nemzetgyűlése, a cionista világkongresszus, és a nemzet képviselői be fognak számolni mindegyik a maga országának zsidó népéről.

És be fog számolni a németországi zsidóság képviselője és büszkén fogja mondani: mi németországi zsidók élő és integráns része vagyunk a nagy zsidó nemzetnek és ime a bizonyíték: százunk közül kilencvenkilencen nyíltan dokumentáltuk ezt a hitünket: a sékeleink a bizonyíték. És fel fog állani a lengyelországi zsidóság képviselője és a természetesség hangján fogja bejelenteni: mi lengyelországi zsidók — zsidók vagyunk a magunk akaratából és ime a bizonyíték: százunk közül százan dokumentáltuk ezt az akaratunkat, a sékeleink a bizonyíték. És akkor aztán, az utolsó sorban a megértelkedés némaságával fog hallgatni néhány delegátus: az erdélyi zsidóság kiküldöttei. És ha már kérdezik, pirulva kell mondania: bizonyítani nem tudok, de higgyétek el. Vajjon el fogják-e hinni, vajjon megérdemeljük-e, hogy elhiggyék? Holott nem áldozatok hozásáról volt szó, amit a gazdasági helyzettel lehet elodázní. És nem is politikai tettekről, amiket az államhatalom kényszerével lehet indokolni. Hanem csak tudatos megnyilatkozásról, a szolidaritás érzésének kibangoztatásáról, egy egy sékellel. Bizony, hogy szegyenben marad Erdély zsidó-

ságának becsülete a nagy zsidó nemzet színe előtt és ez a szegyen nem a zsidóságra, hanem mi ránk, erdélyi zsidókra, erdélyi zsidó vezetőkre hull vissza.

Ezért mondjuk mi az utolsó három napon is: vezetők és vezetettek, az erdélyi zsidóság becsületéről van szó. Barissziák! Az utolsó három napon is: huszonötezer sékelt. Avivák,

helyicsoportok és egyesületek! Az utolsó három napon is: huszonötezer sékelt. És ha még oly messze is vagyunk még ettől a számtól és ha az idő még olyan rövid is: sékelt mindenkítől, sékelt éjjel és nappal, sékelt az utolsó percig és sékelt az erő, az akarat és lelkesedés minden latbavetésével, mert az erdélyi zsidóság becsületéről, a mi becsületünkről van szó!

Kinevezték Palesztina új főkormányzóját

Blumer tábornagy az új kormányzó

(Budapest, május 22. az Uj Kelet tudósítójától.) Londonból ide az a hír érkezik, hogy Sir Herbert Samuel helyébe Palesztina főkormányzójául Blumer tábornagyot nevezték ki. Ez a távirat annál meglepőbb, mert az utolsó pillanatig úgy volt, hogy Sir Gilbert Clayton, aki eddig, mint helyettes főkormányzó működött Jeruzsálemben, lép a távozó Herbert Samuel örökébe. Egyelőre nem érkeztek részletesebb hírek arról, hogy Sir Claytont miért ejtették el és miért nevezték ki Blumer tábornagyot, aki mostanáig még csak kombinációba sem került. Éppen ezért Blumer kinevezését, mindaddig, amíg a hirt meg nem erősítik, fentartással kell fogadnunk.

Interpellációk a petróleumpanama ügyében

Három hét óta az első kamarai gyűlés, amelyet nem kellett botrányok miatt félbeszakítani

Holnap parlament elé terjesztik a választójogi javaslatot

(Bucuresti-Bukarest, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén George Pop a kovásznai fűrészbérbeadását teszi szóvá. A bérszerződést a jelenlegi háromszéki prefektus csinálta s ezzel kapcsolatosan panamáról van tudomásuk. A prefektus azzal védekezik, hogy a törvények szellemében járt el. Ő azonban biztosan tudja, hogy anyagi előnyt szerzett magának ezáltal. Madgearu interpellációt terjeszt be a Steaua Romana és a petróleumtelepek ügyében. Rámutat arra, hogy

a kincstár ezen az ügyen 400 millió arany lejjel károsodott a koncesszió megkötésénél és 100 millió lejnyi károsodást szenved a monopólium életbeléptetésének első évében

Elmondja, hogy hogyan történt a szerződés megkötése. A Steaua Romana tudvalevőleg a Deutsche banknak a tulajdona volt, melytől egy konzorcium, amelynek a liberális bankok és egy angol-francia társaság voltak a tagjai, vásárolták meg. Antonescu volt párisi miniszter, aki ezt az egész ügyletet lebonyolította,

óriási közvetítési díjat kapott Bratianu Vintilától.

A bányatörvényben a kormány külön koncessziókat biztosított a Steaua Romana, IRDP, és a Creditul Minier társaságoknak. Miért történt mindez? Azért, hogy a liberális részvényesek meggazdagodjanak. Kétóra hosszat tartó beszédét azzal fejezi be, Madgearu, hogyha ez így megy továbbra is, Románia elveszti legnagyobb kincsét, földalatti termékeit. Hangsúlyozza, hogy a liberális tőke legutóbbi ténykedései alapján, nemzetellenes tőkének bizonyult.

Dr. Lupu szerint

a földalatti termékek legalább három generáció részére megsemmisültek Bratianu Vintila és Tancred Constantinescu jóvoltából.

Negyed egykor véget ér az ülés.

Érdekes megemlíteni, hogy ez az ülés volt a legutóbbi három héten az első, amelyet nem kellett botrányok miatt félbeszakítani. Ellenzéki lapok kommentálva ezt a tényt, azt írják, hogy a liberálisok utasítást kaptak a kormánytól, hogy minden ellenzéki kihívással szemben viselkedjenek passzívan.

Különösnek találják azt, hogy Istrate Nicescu és Pardos parasztpárti képviselők kitiltásának ügyét egyelőre levették a napirendről.

A délutáni ülésen Madgearu befejezi délelőtti folyamán megkezdett interpellációját a Steaua Romana ügyében.

Emil Antonescu nemzetipárti beszédét azzal kezdi, hogy a veszett ember, ha nyugodtan viselkedik, békén hagyják meghalni, ha azonban veszedelmes a viselkedése, akkor hálába zárják. Ugy van a kormányznál is. A liberálisok protestálnak és nem engedik tovább beszélni.

Hangok az ellenzék oldaláról: *Hagyják meghalni.*

Emil Antonescu kérde, hogy ki volt az, aki félbeszakította beszédét a liberálisok részéről? Vannak a liberálisok között olyanok, akik négy éve itt ülnek a kamara pad-soraiban és egy árva szót sem szóltak ahoz, ami itt történik. Ha van valakinek mondani-
valója, álljon elő és szívesen meghallgatom.

Folytatva beszédét fentartja az előbbi állítását, hogy a kormány már egyengeti eltávozásának útját.

Az ország — mondja Antonescu — a liberálisok alatt odajutott, hogy a magyaroktól kell búzát vásároljon, azoktól a magyaroktól, akiket a háboruban legyőztek.

A közigazgatási javaslat nem nyújt semmiféle garanciát és nem nyugszik szilárd alapon. Averscutról szólva, jól tudja, hogy a tábornoknak is vannak elégedetlen megjegyzései a kormánnyal szemben s ennek ellenére nem csatlakozott az ellenzéki pártok egyesüléséhez.

Averscu: Sajnálom a tényt, de nem akartam csatlakozni Mihalache fuziók deklarációjához, mert láttam, hogy az ellenzék a zguritai és a gorjii esetből politikai plattformot akar csinálni.

A liberálisok: Végre egy egészséges gondolkodásu koponya!

Az ellenzék ironikus óvációban részesíti Averscut. Emil Antonescu ezután rámutat arra, hogy a kormány végigkoldulja a külföldet, igérve füt-fát, csak hogy kölcsönhöz jusson, de

a külföld csak petróleumtelepekért hajlandó kölcsönnel kisegíteni az országot.

Attér tulajdonképeni interpellációjára, a Steaua Romana ügyére és Averscut azzal vádolja meg, hogy még az ő miniszterelnöksége idejében egy minisztertanácsban javaslatot fogadtak el, amelyet hét miniszter irt alá, arravonatkozólag, hogy a Steaua Romana megkapja a koncessziót.

Argetoianu ellene volt a koncesszióknak és kérdőre vonta Averscut, hogy mit akar ezzel a koncesszióval elérni? Uglátszik, hogy a belügyminiszter fellépésének megvolt a kívánt eredménye, mert Averscu dühében elszakította a koncessziót tar-

ert ez
ladós!
agyvárad
szigoruan
nt.
NZ Cluj
18.

éla
ámigyára
efon 354.
mi gyártmá-
egrendelése-
nak nagy ár-
mennyiség-
atra ingyen.
ár napig az

Megnyilt!
ár.
urban szállit.
árkinek.
n, Cluj

sár
e
erdinand
hoi
ztgyü
féle
kek
en olcsó

sak
ört
ört

cégnél
sy-u.) 28

talmazó minisztertanácsi jegyzőkönyvet. Mindenki tudta, hogy a Steaua Romana német vállalkozás és hogy annak élén Hennenvogel és más német kapacitások állottak.

Meg lett volna a jogcim arra, hogy a vállalatot a Németországban fennálló függő gazdasági jövételi ügyekre való hivatkozással az állam tulajdonába átvegyék, ezzel szemben megtörtént az, csak hogy a liberálisok kereseti forrás-hoz jussanak, hogy milliárdok árán megvásárolták.

Szótáveszi Marghiloman 1917-ben elmondott interpellációját Avarescu hadügyminiszteri ténykedése ellen.

— Én kaptam — végzi be szavait — akkor megbízást az interpellációban foglalt panaszok megvizsgálására, levezettem a vizsgálatot és mondtam, hogy csunya, undorító dolgok jutottak felszínre.

Bukarest, (Rapid) május 22. A kamara folyósján ma délután az a szenzációs hír terjedt el, hogy

a kormány holnapra meglepetéssel fog szolgálni és beterjeszti a szenátus elé a választójogi törvényjavaslatot.

Miután Buzdugan nem akarta átvenni a kamara ülésének kitiltásáról szóló értesítést, a kamara bejáratai elé falragaszokat tettek, amelyek a kitiltást adják hírül.

Félmilliárd a csodakutyaért

Ötszázmillió per egy Eszterházy gróf ellen egy éneklő kutya miatt

(Budapest, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Furcsa pert kezdett tárgyalni a napokban a győri törvényszék. A szó szoros értelmében vett kutyapert, amelyet egy artista, névszerint Finián Lajos indított a tatatóvárosi hitbizomány ura, gróf Eszterházy Ferenc ellen.

Az artista, aki rokkantan tért haza a háborúból, több esztendő kisérelezés után egy olyan kutyára akadt, amely csodálatos érzéket árukt el a zene iránt úgy, hogy nemsokára őt különböző zenei hangot tudott vonítani.

A Bodri zenei kiképzése fényes eredményt ért. 1924 januárjában Bodrit, az éneklő kutyát a Könyv-cirkus hat hónapra leszerződte huszonnégy milliós gázival. A rokkant artista családja a kutya által révbe jutott, amikor egy nap szörnyű dolog történt: elveszett az éneklő kutya.

A kétségbeesett kutatás eredményeként kint, hogy Bodri gróf Eszterházy Ferenc kastélyát, ahol a kutyát, mint minden egyéb oda betévedt állatot, agyonverték, megnyuzták, husát kifőzték és a halastóba dobták a halak etetésére. A faluban a gróf inasa valóságos vadászokat tartott a kutyákra, amelyeket a kastélyba csaltak és a halastóba sülyesztettek. A kutyabőröket a Tatatóvároson lévő Mehl-schmidt-féle bőrgyárba szállíttatja a gróf, ahol ezeket a bőröket feldolgozva adják vissza az uradalomnak.

A bőrgyár felvilágosítása szerint a grófi kastélyból csaknem naponta tíz-husz kutyát szállítanak be a bőr kidolgozása céljából.

A bizonyítékok alapján megindult a nagy kutyapert. Ötszázmillió kártérítést követel kutyájáért az artista. Bírósági szakértők kihallgatta a győri törvényszék Beketov Mátyás cirkuszigazgatót és Ritka Ferencet, a Magyarországi Artista Egyesület elnökét, akik eskü alatt olyan véleményt adtak le, hogy az éneklő kutya értéke 500—600 millió koronát képviselt. A törvényszék a tanuvallomások után elfogadta a per jogalapját és kimondta, hogy a megbízó az alkalmazottja által az ügykörükbe eső teendők ellátása körül harmadik személynek jogellenesen okozott kárért a saját vétkessége nélkül is felelős.

Bizonyosra vehető, hogy a Bodri meggyilkolása nem marad büntetlenül. A derék gróf véletlenül igen drága edeldel etette meg ez alkalommal a halait.

Pénzügyi blokádnak Moszkva ellen?

London, május 22. Itteni pénzügyi körökben az a hír terjedt el, hogy a „Bank of England” és a párisi „Banque de France” megállapodtak abban, hogy az orosz szovjetkormányt és az általa külföldön fentartott intézményeknek a jövőben semmiféle hitelt nem adnak.

Benes a népszövetség munkaügyi hivatalának elnöke lett

A csehszlovák külügyminiszter nagy beszéde a munkásjóléti intézkedésekről

(Gent, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Az Uj Kelet beszámolt már arról, hogy a népszövetség munkaügyi hivatala Benes csehszlovák külügyminisztert jelölte ki az elnöki állásra. A választás tegnap zajlott le negyvenkét állam delegátusa jelenlétében. A konferencián La Fontaine francia delegátus elnökölt. Betterson angol delegátus javaslatára dr. Beneset egyhangulag a hivatal elnökévé választották.

Az új elnök mindenekelőtt kijelentette, hogy megválasztását a csehszlovák köztársaság megbecsülésének tudja be. Rámutatott a szociális surlódások eltüntetésének szükségességére és arra, hogy a népek között felmerülő konfliktusok enyhíthessenek.

— A munkaügyi konferencia feladata — mondta — főleg az, hogy elősegítse azt az erkölcsi leszerelést, amely a népszövetség nagy munkájának főfeltétele. Csehszlovákia a háboru elején súlyos helyzetben volt, mindazonáltal a demokrácia által teljesen áthatott országnak sikerült olyan szociális reformokat véghezvinni, mint amilyenek a nyolc órai munkaidő, a rokkantság elleni biztosítás és a nyugdíjügy. Csehszlovákiát a modern szociálpolitika példájul lehetne o laállítani. A nyolcórás munkaidő és a munkanélküliség elleni küzdelmet azonban internacionálizálni kell, ha a már megnyert pozíciókat e téren nem akarjuk elveszíteni.

Dr. Benes ezután ismertette a konferencia

programját, amelynek főbb pontja a munkásbalesetek után járó kártalanítás problémája.

— Első eset, hogy ezen a helyen — mondotta Benes — a fölötté fontos problémáról tanácskozni fogunk. Minden modern társadalom ideális célja, hogy felépíteni a szociális életet, hogy mindazok, akiknek munkájukon kívül nincsen más tőkájük, baleset esetén ne jussanak nyomorba. Az egyes országok az ebből származó terheket azonban csak akkor tudják viselni, ha az ilyen természetű kötelezettségeket nemzetközi uton szabályozzák.

Dr. Benes ezután rámutatott a háboru borzalmas szociális következményeire, az elhelyezési piacok elpusztulására, országok elszegényedésére és eladósodására, a valutakrizisekre, a nemzetközi árucserre akadályaira és mint utolsó végzetes következményre, a termelés általános válságára és a munkanélküliségre, mint a munkásosztály legnagyobb borzalmára. Mindazonáltal annak az optimista meggyőződésének adott kifejezést, hogy a súlyos problémákat meg lehetne oldani.

— Nemcsak remélem, hanem biztos is vagyok afelől, hogy a konszolidálás és megszilárdulás munkája gyors tempóban fog haladni és hogy a munkaügyi konferenciának tevékenysége haladást fog jelenteni a háboruk által lerombolt világ újjáépítése körül.

Benes beszédét viharos tetszéssel fogadták.

Radics István teljes rehabilitáció előtt

Még súlyos nehézségek állanak a Pasicsék és Radicsék közötti megegyezés útjában. Pasics állapota válságosra fordult

(Belgrád, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Radics-párt tárgyalásai, melyeket Radics Pavel a radikális párttal, főleg pedig Pasicscsal kezdett meg, még igen távol állanak a reális eredményektől. A tárgyalások egyelőre Pasics betegsége miatt szünetelnek. Beavatottak tudni vélik, hogy Pasics gyengélkedése nem komoly, amit az is igazol, hogy állapotáról semmiféle jelentést nem adnak ki. Valószínű tehát, hogy a gyengélkedés politikai okokra vezethető vissza.

Radics Pavel egyik bizalmasa előtt úgy nyilatkozott, hogy a megegyezés útjában elsősorban a Pribicevics személye áll, aki pártjával és a radikálisokkal együtt a kormányzó koalíciót alkotja. A horvát parasztpártot és Pribicevicséket nagy elvi szakadékok választják el egymástól, amit nem lehet semmiféle államférfiúi bölcsességgel áthidalni. Magában a radikális pártban is erős áramlat van, mely a Pribicevicsékekkel való koalíció felszámolását követeli. Egyes radikálisok szerint a Pribicevics-párt erőszakos politikája különben is ellenkezik a radikális hagyományokkal. Egyes radikális orgánumok, mint a „Vreme” is, nyíltan követelik Pribicevicsétől, hogy vonuljon vissza, mert egyedül ő az akadály a horvátokkal való nagy nemzeti megegyezésnek. A Radicsékkal való megegyezést különösen dr. Markovics Lázár volt igazságügyminiszter szorgalmazza.

Ezekkel a hírekkel szemben vannak olyan

verziók is, melyek szerint Pasicsék csak azért huzzák-halasztják a tárgyalásokat, mert a radikális pártban nincs meg a komoly szándék a megegyezésre és ez a zágrábi jegyzőkönyv felvétele idején sem volt meg. Az egész tárgyalás — e verziók szerint — pusztán politikai taktikázás, amelynek az a célja, hogy ellentétet szítson részben az ellenzékben, részben magában a horvát pártokban. Erre vall a radikális párt ama taktikája, melyet a nem igazolt radicspárti mandátumokkal elkövet, melyeknek korrektsége pedig ma már minden kétségen felül áll. Másik verzió szerint magában a horvát parasztpártban is nagy ellenzék van a megegyezésnek. Általánosan kialakult vélemény, hogy ha egyáltalán létrejön is a megegyezés, ősz előtt semmiesetre sem kerülhető alá.

Ami magának Radics Istvánnak perét illeti, legutóbbi zágrábi jelentések szerint, feltétlenül kedvezően fog eldőlni. Egy angol detektív, Mason, akit azzal bíztak meg, hogy adatokat gyűjtsön a Radics-pár számára, a vizsgálóbíró előtt tett vallomásával teljesen tisztázta Radics szerepét. A vallomások teljesen megegyeznek Radics István nyilatkozataival és teljesen rehabilitálják a parasztszert.

A megegyezést a radikálispárt és Radicsék között azonban a fentemlített politikai akadályokon kívül alighanem az a körülmény is késleltetni fogja, hogy Pasics — mint az

Tavaszi felöltő

jó minőség

Lej 2500

Katz & Mendel

Ciuj, Piața Unirii No 10.

Lej 2300

jó minőségű

tavaszi öltöny

utolsó belgrádi je nap hirtelen rossz sára kellett szállít lommal tekintenek Pasics tudvalevőle hez közeledik.

Jeritza

Most Picc

Bécs, május 22. Tegnap este a „Ca ben Jeritza Mária világhírű énekes — dott le, amelynek következményei is

Jeritza Mária Sunida szerepét ját minden jelenetét el totta a végszavakna ezzel játékában és a közönség tapsai jelentek a függöny bálták: „Eljen Pic vonult vissza és az

— Menjen csa Mire Piccaver

— Én nem v nem fog veszekedn

Jeritza erre s igazgatónál panasz felszólítására azon az incidensről ma direktorának, hogy elbocsátásra.

Jeritza valószí Kérdés, vajjon me olyan gyorsan, mi a Jeritza-Olcevska majdnem kivétel le akarják történi szeszélyeit. Még igazgató a bécsi o az opera-ensemblét

A Lömáan

A Lömáan Ak kezöket hozza az é 1. Mint már k alakuló közgyüle jus 31-én és juni sen az egyes jegy tetik magukat, r felett fognak rende nek. Képviselettn nek tulajdonosa meghatalmazást írj

Alulirott ezenn mint Lömáan Akk-ako Oradea-Marera 1925 vatott össze, teljes

Kelt tanuk

2. Az egyes v szerint a következ tetik magukat: Bi 3, Targu-Mures 2, soara 3, Satmar 2, Oradea-Mare 3, Ca Brasov 2, Marghit cuta-Mare 1, Jibou 1, Alesd 1, Borgó Azon helységek a közel fekvő nagy következő módon: (érintkezésbe lép Lipova, Pecica-Mag Henrik Str. Eterni heizhe (dr. Kálmá) (Drechsler Gyula) Szatmárhoz (Schib Mare Sibiuhoz Borsá, Beregszász, hez (Stern József Marchoz (dr. Ma

talának

intézkedésekről

pontja a munkás-
ítás problémája.
a helyen — mon-
ontos problémáról
modern társada-
teni a szociális éle-
k munkajukon ki-
baleset esetén ne
es országok az eb-
an csak akkor tud-
nészetű kötelezett
bályozzák.
atott a háboru bor-
yeire, az elhelye-
szágok elszegénye-
valutakrizisekre, a
aira és mint utolsó
termelés általános
küliségre, mint a
borzalmára. Mind-
a meggyőződésének
nyos problémáikat

anem biztos is va-
idálás és megszáll-
ban fog haladni és
enciának tevékeny-
háboruk által le-
rül.
tetszéssel fogadták.

ió előtt
ötti megegyezés

Pasicsék csak azért
asokat, mert a ra-
a komoly szándék
ágrábi jegyzőkönyv
neg. Az egész tár-
— pusztai politikai
pélja, hogy ellenté-
zésekben, részben ma-
Erre vall a radi-
elyet a nem igazolt
elkövet, melyeknek
r minden kétségen
nt magában a hor-
gy ellenzéke van a
n kialakult véle-
létrejön is a meg-
iesetre sem kerül

stvánnak perét illeti,
szerint, föltétlenül
gy angol detektív,
neg, hogy adatokat
ára, a vizsgálóbíró
sen tisztázta Radics
jesen megegyeznek
val és teljesen re-
dispart és Radicsék
ett politikai akadé-
z a körülmény is
Pasics — mint az

utolsó belgrádi jelentések hírül adják — tegnap hirtelen rosszul lett hivatalában és lakására kellett szállítani. Környezetében aggodalommal tekintenek egészségi állapotára, mert Pasics tudvalevőleg már kilencvenedik életéhez közeledik.

Jeritza újabb botránya

Most Piccaverrel veszett össze

Bécs, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap este a „Cavalleria rusticana“ előadásában Jeritza Mária és Piccaver Alfréd — a két világhírű énekes — közt feltűnést keltő affér játszódott le, amelynek minden bizonnyal még további következményei is lesznek.

Jeritza Mária állítása szerint Piccaver, aki Sumida szerepét játszotta, azon mesterkedett, hogy minden jelenetét elgáncsolja. Piccaver — elmulasztotta a végszavaknak kellő időben való leadását és ezzel játékában és énekében öt megzavarta. Amikor a közönség tapsai elhangzottak és a szereplők megjelentek a függöny előtt, Piccaver hívei ezt kiabálták: „Éljen Piccaver!“ Jeritza a függöny mögé vonult vissza és az öt követő Piccaverhez így szólt: — Menjen csak vissza, a taps csak önnek szól!

Mire Piccaver állítólag azt felelte: — Én nem vagyok Olcevszka, velem magam nem fog veszekedni.

Jeritzát erre sirögörösk lépték meg és Schalk igazgatójánál panaszt emelt Piccaver ellen. Schalk felszólítására azonban Piccaver nem volt hajlandó az incidensről magyarázatot adni és azt üzentte direktorának, hogy „nem akar okot szolgáltatni az elbocsátásra.“

Jeritza valószínűleg elégtételt fog követelni. Kérdés, vajon megkaphassa-e azt az igazgatójától olyan gyorsan, mint Olcevska esetében. Ugyálszik, a Jeritza-Olcevska afférban a bécsi opera művészei majdnem kivétel nélkül Jeritza ellen fordultak és le akarják törni a világhírű szőke primadonna szeszelyeit. Még néhány ilyen affér: és Schalk igazgató a bécsi operában egyedül fogja Jeritzával az opera-ensemblét képviselni.

A Lómáan Akkó közleményei

A Lómáan Akkó (Cluj, Str. Radu 9.) a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

1. Mint már közöltük, a Lómáan Akkó-akció alakuló közgyűlését Oradea-Maren 1925 május 31-én és június 1-én tartja meg. A közgyűlésen az egyes jegyzők delegátusok útján képviseltek magukat, mely delegátusok annyi szavazattal felelnek meg, ahány parcellát képviselnek. Képviseltettek tekintetik az a parcella, melynek tulajdonosa a delegátus részére a következő meghatalmazást írja alá:

Meghatalmazás

Alulírott ezennel meghatalmazom . . . . . urat (urakat), hogy engem, mint . . . . . drb. parcella tulajdonosát a Lómáan Akkó-akció alakuló közgyűlésén, mely Oradea-Marera 1925 május 31-re és június 1-re hivatott össze, teljes jogkörrel képviseljen.

Kelt . . . . . 1925 május . . . . .-án.
aláírás
tanuk

2. Az egyes városok az eladott parcellák száma szerint a következő számú delegátusokkal képviseltek magukat: Bistrita 1, Deva 1, Lugoj 2, Arad 3, Targu-Mures 2, Odorheiu 1, Hateg 1, Timisoara 3, Satmar 2, Sibiu 1, Sighetul-Marmatiei 3, Oradea-Mare 3, Caransebes 1, Orsova 1, Resita 1, Brasov 2, Marghitta 1, Brad 1, Orastie 1, Somcuta-Mare 1, Jibou 1, Baia-Mare 1, Ileanda-Mare 1, Alesd 1, Borgóprund 1, Aiud 1, Petrosani 1. Azon helységek, ahol kis számban jegyeztek, a közel fekvő nagyobb csoportokhoz osztattak be a következő módon: Geoagiu de Jos, Iia Dévához (értesítésbe lépni dr. Szegő Ernővel), Josasel, Lipova, Pecica-Maghiera, Ghioroc Aradhoz (Szenes Henrik Str. Eternitátei), Bisericiani, Jimbor Odorheiuhez (dr. Kálmán József), Buzias Timisoarához (Drechsler Gyula), Seini, Negresti, Carei-Mare Szatmárhoz (Schiffer Jeromos) Ibasfalau, Seica-Mare Sibiuhoz (dr. Antal Sándor), Felső-Róna, Bors, Beregszász, Nyirbátor Sighetul-Marmatieihez (Stern József), Pausa, Rev, Tinca Oradea-Marehoz (dr. Markovits Ignátz), Miercurea-Nirej,

Pasarsai, Ludesul de Mures, Diciosanmartin Targu-Mureshez (dr. Horvát Simon), Ghimboea Karánsebeshez (Donner Jenő), Sfi. Gheorghe Brasovhoz (Fahndrich Béla), Sialeul-Silvaniei, Zalau, Jibouhoz (dr. Löwi Lajos), Dej, Nasfalau Baia-Marehöz (Hirsch Jakab), Medias, Blaj, Alba-Julia, Teius Aiudhoz (Marton Béla).

4. Felkérjük a delegátus kiküldésre jogosult városokban lévő megbízott urakat, hogy a dele-

gátusok megválasztása iránt azonnal intézkedjenek, hogy a meghatalmazásokat a megválasztottak nevére az egyes jegyzők kiállíthassák. A meghatalmazásokat a delegátusoknak magukkal kell hozniok a gyűlésre.

5. A gyűlés határozatképes tekintet nélkül arra, hogy hány duman lesz azon képviselve.

A Lómáan Akkó akció ügyvezetősége.

Mussolini elismeri Hindenburgot

(Róma, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az olasz szenátus külügyi költségvetésének vitája során Mussolini hosszabb külpolitikai expozétát tartott. Hindenburg elnökhé választásáról szólva kijelentette, hogy az ellen Olaszországnak különös klfogása nem lehet, mert Hindenburg nem államcsiny révén, hanem tizenötmillió német szavazatára támaszkodva vonult be az elnöki palotába. Mussolini ezután rámutatott Olaszországnak Jugoszláviával és Bulgáriával való jóviszonyára. Ami az olasz-orosz viszonyt illeti, az szintén zavartalan. Olaszország szerencsésnek tarthatja magát, hogy idejében elismerte a szovjet-urományt, mert ezzel sikerült eloszlatni az Oroszországot körülvevő ködöt. Az osztrák kérdésre áttérve, erélyesen kijelentette Mussolini, hogy Olaszország soha sem fog beleegyezni Ausztria csatlakozásába Németországhoz.

Bulgáriát felszólították hadserege leszerelésére

Tíz ezer katonát kell elbocsátania a szolgálatból

(Páris, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagykövetek tanácsa legutóbbi ülésén a bolgár hadsereg felemelésével foglalkozott, valamint annak a 10.000 katonának a leszerelésével, akiket csak egyhónapi fegyvergyakorlatra hívtak be a bolgár kormány. A kisanant képviselői követelték a felémelt létszám elbocsátását. A nagykövetek tanácsa úgy találta, hogy ha már konszolidálódtak az állapotok Bulgáriában, a kommunista veszedelem elmúlt és az esetleges rendzavarásokat a kormány a rendelkezésére álló hadsereggel könnyű szerrel le-

tudja venni. A nagykövetek tanácsa utasította a szófiai ellenőrző bizottság vezetőjét, közölje a bolgár kormánnyal, hogy június 1-én 10.000 behívott ujoncot bocsásson el a hadsereg kötelékéből.

Szófiában nagy csalódást keltett a nagykövetek tanácsának az értesítése, mert Kalfov külügyminiszter éppen azért utazott Párisba és Londonba, hogy a hadsereg felemelésének kérdésében megnyerje a bolgár álláspontnak Angliát és Franciaországot. Kalfovot a bolgár kormány a kudarc után táviratilag visszahívta.

Bukovina zsidósága

tiltakozik Anghelescu törvényjavaslata ellen

A csernovitzi zsidó nagygyűlés tiltakozott a javaslat törvényerőre emelése ellen. A bukoviniai zsidóság pontokba foglalt követeléseit

(Csernovitz, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukovinai cionista szervezet a napokban impozáns nagygyűlést tartott, amelynek napirendjén Anghelescu hírhedt iskolatörvénye és egy fiatal román ügyvédnek a bíróság előtt tanúsított zsidógyalázó magatartása szerepelt. A gyűlésen dr. Kassner Salamon elnökölt, aki néhányszavas megnyitó beszéde után átadta a szót az első szónóknak, dr. Mórítz Rosenhecknek.

A zsidók hamis esküje

Rosenheck dr. közel egyórás beszédben, óriási felkészültséggel, mutatott rá az antiszemita mozgalmak boszorkánykonyháinak műhelytitkaira, felsorakoztatta az utóbbi években elterjesztett zsidógyalázó rágalmak egész sorát, majd rátért a Csernovitzban történt konkrét esetre. Két héttel ezelőtt egy Motzoc nevű fiatal csernovitzi román fiskális a járásbíró előtt azt a kijelentést tette, hogy zsidó félnek esküjét elfogadni nem lehet, mert a zsidók jomkipurkor feloldják magukat a hamis eskü következményei alól és ezért egész évben hamisan esküsznek. Rosenheck dr. éles szavakkal támadta az államügyészt, aki nem tartotta szükségesnek Motzoc ügyvédet a zsidóságot méltatlanul gyalázó kifejezéséért vád alá helyezni.

Ezután dr. Josef Bierer beszélt a magánoktatásról szóló törvényjavaslat rendelkezéseiről. Erélyesen utasította vissza a törvényjavaslatnak azt az abszurd és megalázó megfogalmazását, hogy a zsidóságnak nincsen anyanyelve. Leszögezte, hogy a kormány eljárása nemcsak a békeszerződés kisebbségi klauzulába ütközik, de a zsidóságot még külön is megalázza, mert hiszen a törvényjavaslat a többi kisebbségeknek lehetőséget ad arra, hogy nemzeti nyelvüket használják tanítási nyelvül, a zsidó iskolákra pedig a román oktatási nyelvet oktrodálja rá.

A nagygyűlés határozatai

Az óriási elkeseredéssel fogadott beszéd után a nagygyűlés szünni nem akaró tapsok közepette az alábbi határozati javaslatot fogadta el:

- 1. A bukovinai zsidóság csernovitzi nagygyűlése a magánoktatásról szóló törvényjavaslatot egészében elveti, mert ez a javaslat iskoláinkat, amelyek népi és nyelvi kulturánknak nagy áldozatok árán fenntartott intézményei, megfojtással fenyegeti.
- 2. Ünnepelesen tiltakozik a zsidó népgyűlés, hogy a törvényjavaslat a zsidó kisebbségre, amelynek saját kulturája és saját nyelve is van, hal-

latlan módon olyan anyanyelvet akar ráok trojálni, amely nem az övé.

3. A gyűlés követeli a kormánytól:

- a) a zsidóságnak valamennyi kisebbséggel való egyenjogúsítását.
- b) a kisebbségi óvodákban egyedül az illető kisebbség nyelve legyen az oktatási nyelv;
- c) az elemi iskolákban az oktatási nyelv a nemzeti nyelv legyen, az államnyelv pedig csak oktatási tárgyként szerepeljen;
- d) a gimnáziumokban a nemzeti nyelvet és az államnyelvet paritásos alapon osszák el;

Héber tanítóképzőt!

e) mindaddig, míg az állami tanítóképzőkbe nem lesznek parallel-intézetek a kisebbségek számára, a kisebbségeknek legyen joguk tanítóképzők felállítására. Ezekben a tanítóképzőkben az oktatási nyelv a nemzeti legyen, az állam nyelve pedig csak tantárgyképpen szerepeljen.

4. A nagygyűlés kéri a törvényjavaslat visszavonását és egy olyan anket egybehívását, amelyen valamennyi zsidó iskolafen tartó-egyesület képviselői meghívassanak.

5. A gyűlés követeli végül, hogy, az 1924. július hó 24-ről kelt elemi iskolai törvény értelmében a zsidó gyermekek által látogatott elemi iskolákban a héber nyelvet, mint oktatási nyelvet, a román nyelvet, mint tantárgyat vezesse be, hogy az idézett törvény rendelkezéseinek elég legyen téve.

A határozati javaslat felolvasása után dr. Mayer Ebner emelkedik szólásra, akit a gyűlés melegen ünnepel. Dr. Ebner éles szavakkal itéli el Motzoc doktor szemérmetlen eljárását és tiltakozó javaslatot terjeszt a gyűlés elé, amelyet a gyűlés egyhangulag elfogadott.

Angliában nem lehetnek női főrendek

London, május 22. A felsőház nyolcvan szavazattal hetvennyolc ellen elvetette azt a javaslatot, hogy a felsőház tagjai sorába női főrendeket is kinevezhessenek.

Dr. GOLDBERGER EDE
szakorvos, bőrgyógyászati rendelőjét
Cluj, Str. Saguna (Bartha Mikló s-u.)
5. sz. alá helyezte át.

A bécsi műegyetem antiszemita botránya

Kobes professzor fajelmélettel szórakoztatja hallgatóit. Kampós keresztes diákok attakja az egyetem békéje ellen

(Bécs, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bécsi műegyetem e hó tizenegyedikén Kobes professzor elméleti gépisméről tartott előadása közben „kissé” kitért a politikára és ama „bizonyos fajtáról” szónokolt a különböző gépfajok helyett. Ezenközben történt, hogy a zsidó hallgatók közül egy fiatalember tiltakozása jelül fölállott és elhagyta a termet. A professzor erre pár percre felfüggesztette antiszemita izü beszédét, de amikor előadását befejezte, ráadásul még azt mondta:

— Ha majd ezentul valakinek kifogása lesz az én fajelméletem ellen, azt szép függőlegesen odavetitem a szemben levő falra.

Ezt az egyetemi katedréről elhangzott antiszemita inzultust a bécsi lapok kivétel nélkül éles kritika tárgyává tették, a radikális lapok pedig nemcsak a professzort támadták, hanem az egész rendszert, amely lehetővé teszi, hogy a tudományos fórumról a gyűlölködés mérgét hintsék a tanuló ifjúságra.

E támadásokra a technikai főiskolán és az elektrotechnikai iskola épületeinek kapuján a következő tartalmú plakát jelent meg:

„Békéffy, a magyar zsidó és Kohn-Colbert, az „Abend” szerkesztője, mint a zsidó zurnalisztika legelvetemedettebb képviselői, vakmerőségükben közönséges módon megtámadták a minden német diák által tisztelt Carl Kobes professzort. Természetes, hogy német diák ilyen aljasságra soha sem vetemedhetik, aminthogy természetes az is, hogy csak zsidó diák képes arra, hogy ilyen tipikusan zsidó szemtelenséget kövessen el. Minthogy ebben az államban, amely németnek vallja magát, nem akad hatóság, amely a zsidóságot abban az igyekezetében, hogy aláásson minden tekintélyt, megakadályozzon, mi, német diákok az önvédelem eszközéhez nyulunk. A német professzor elleni zsidó támadás megtorlásaképpen a zsidó diákoknak megtiltjuk e hónap 19-én a technikai főiskolára való bemenetelt.

Ha a zsidó diákok a német főiskolán zavartalanul akarnak tanulni, akkor hassanak tinfecszkendőző fajtestvéreiknél oda, hogy a jövőben a német professzorok ellen semminemű támadás ne jelenjen meg a lapokban.

Ha azonban hasonló támadások mégis bekövetkeznének, akkor a zsidók legyenek elkészülve arra, hogy számukra a főiskola kapui zárva lesznek.

A plakátot senki alá nem írta, azonban már reggel nyolc órákor frontkämpferek és nemzeti szocialista diákok megszállották a technika kapuját. Az épületbe igyekvő diákokat igazolásra szólították, a zsidó diákokat pedig visszautasították és szidalmak közepette ide-oda lökdösték.

Amikor a zsidó diákok, akik a frontkämpferekkel szemben elenyésző kisebbségben voltak, a zavargókat felszólították, hogy nevezék meg magukat, a támadók újabb inzultusokkal és szidalmakkal feleltek. A jelenet körülbelül negyedóráhosszat tartott, amíg Halter prorektor és Oerlei dékán meg nem jelentek és a kapu kiürítése iránt intézkedtek. A két professzor kijelentette, hogy a zavargókat azonnal eltávolítja a főiskoláról, ha megismételnék az iménti jeleneteket.

Dél előtt kilenc órákor azonban a frontkämpferek és nemzeti szocialista diákok újabb nagy raja rohanta meg az épületet. Katonai mintára, őrzőjáratok mentek mindenfelé, az olvasótermekbe, a hallgatótermekbe, a laboratóriumokba.

Ahol zsidó diákokat találtak, kizavarták őket a folyosókra, itt pedig a többiek inzultusra készen lökdösték, hátulról ütötték és szidalmazták a zsidó diákokat.

Két és félóráhosszat tartott ez a méltatlan és gyalázatos hajszja a védtelen fiatalemberek ellen, míg féltizenkét órákor a prorektor elrendelte a technikum bezárását és a tanítás további intézkedésig való megszüntetését.

A professzorokat annyira meglepte a zavargó diákok fellépése, hogy a legtöbb szó nélkül abbahagyta az előadást, kivéve Hartmann professzort, a hidépítés előadóját.

— Hallom — mondotta — hogy a hallgatók egy részét nem engedték be az épületbe. Ha ez így áll, én tovább nem vagyok hajlandó itt előadni.

Valaki a hallgatók közül megmondta, hogy csak a zsidóknak tiltják meg, hogy belépjenek az épületbe.

Ebben a pillanatban felszakították a terem ajtaját és körülbelül ötven német nemzeti diák rohant a terembe éktelen zaj közepette. Ki a zsidókkal, kiabáltak a professzor felé, aki he-

„Egy még rettenetesebb háború következik”

Painlevé nagy beszéde

(Páris, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Painlevé miniszterelnök tegnap Groblegsben a víziorok nemzetközi kiállításán hosszabb beszédet mondott. Kijelentette, hogy Franciaország mindent megkísérelt a nemzetközi béke biztosítására. Ennek ellenére a kormány nem hagy számitáson kívül semmiféle veszélyt. Reméli, hogy az elkövetkező tíz év meghozza az európai békét. Ha azonban csalatkozna, akkor ez azt jelenti, hogy egy még rettenetesebb háború következik. Ezután Franciaország adóságairól beszélt és biztosította az ország hitelezőit, hogy Franciaország eleget fog tenni kötelezettségeinek. A marokkói harcok nagy veszteségeiről szóló híreket rosszindulatuaknak bélyegezte.

Németországban

visszaállítják a mezőgazdasági vámokat

A vámjövédelmekből akarják főleg fedezni a jóvátételi fizetéseket

(Berlin, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német Reichstag elé május 19-én vámjavaslatot terjesztettek a mezőgazdasági vámok visszaállításáról, amelyről a külföldi sajtót a következőkben informálták:

A törvénytervezetben mindenekelőtt mérsékelten emelik az ipari cikkekre vonatkozó vámtételeket. Csak az autómobilokra nézve vetnek ki nagyobb vámokat, azonban ezeket is lassankint leépítik, mert remélik, hogy a német autómobilgyártás a külföldit úgy minőségileg, mint ár tekintetében felül fogja mulni és ilyen módon automatikusan ki fogják szorítani Németországból az angol, francia és amerikai gyártmányokat. Magas vámokat kell majd fizetni textilárak behozatala után.

A törvényjavaslat a gabonavámok vissza-

— Zelea Codreanu védői Costa Foru ellen. Turnu-Severinből jelentik: A Zelea Codreanu elleni bünpör mai tárgyalása egy heves jelenettel kezdődött. Sumuleanu és Bacaloghi védők ugyanis együttesen tiltakoztak az ellen, hogy Costa Foru a meggyilkolt Manciu özvegye jogi képviselőt láthassa el. Costa Foru nem román ember és azért nem méltó, hogy ilyen nagy ügyben a törvénytörés szerepe legyen — mondották. A tárgyalás elnöke azonban nyomban hevesen kikelt a tiltakozó ügyvédek ellen és rámutatott Costa Foru családjának nagy történelmi szerepére és Costa Foru érdemeire az ország haladása körül.

Podol

a legideálisabb lábizzadás elleni szer.

Egy-kétszeri használat után megszünteti a lábizzadást, a keletlen szagot; ki-pállo t lábat azonnal meggyógyítja s a lábat puhán tartja, nem szárítja, nem cserepesíti ki. Kapható gyógyszerárakban, droge-riákban. Ára 30 lei. Készíti:

CSANDA gyógyszerár, Oradea-Mare.

Mosse-hirdetés

Kommunistatüntetés Frankfurtban

Berlin, május 22. Tegnap délután Frankfurt am Mainban a kommunisták tüntetést rendeztek, amelynek során összeütköztek a rendőrséggel. Négy rendőr megsebesült.

vesen tiltakozott a brutalitás ellen és kijelentette, hogy

inkább lemond a katedrjáról, semhogy ilyen körülmények között működjön.

Ezzel elhagyta a termet. A zsidó diákokat a tüntetők kiszorították a teremből. A folyosókon is inzultáltak őket, többeket, akik a hátsó ajtókon menekülni akartak, a kampós keresztesek véresre vertek. Amikor egy nagynémet ötödéves hallgató, Erich Ginzel, a brutalitás ellen tiltakozott, pfuj kiáltások között őt is megragadták, odaszorították egy asztalhoz és véresre verték.

A két főiskola vezetősége az esetről haldéktalanul jelentést tett a közoktatásügyi miniszternek.

H
Az Uj Kelet az egyet-
ság napilapja
Szerkesztik: Giszkal
Felelős szerkesztő D
Előfizetési árak: Eg-
240 lei, féltévre
Az Uj Kelet cikkeinek
megjelölésével

A m
Minden attól fü-
milyen ember kívá-
ját. A progressz

Szombat

5685 Ijár 29
Szdra: Bamidbar
Ujhold kihirdetés
1925 május 23

talizmus, a pillér.

A hatalmon lé-
mi vagyunk az ó-
a bolsevizmus, a
meg a zsidó destr
jaiban rendül meg
temet mindent, a
emberi szorgalom
kétségbeesetten v
ellentétes vád elle-
uraim, vagy az
fölforgatók vagy
zsidó tüke meséje
gyunk és akkor
mert hiszen egys
hetünk, hát szívó
egymás között,
vagyunk mi zsidó
a válasz. És az
vágják a fejünk
és Trockiját döng
állapot ez és nin
zonyos, hogy nem
személyben kizs
tüke és forradal
más népeknek
Trockijai. Sinne

ezért az egész
Lenin orosz vol
mégis zsidó átok
cáfolum, hiába t
laton, tiltakozáso
valami mellékköz
teti az emberekk
Ezt a mellékköz
magától oldódik
amit nem tudun
cáfolni. Az, hogy
dig magában h
musát, hogy erő
rajongani, mint
ták vagyunk, ak
ségebbek, ha h
lobogtatjuk leg
hivók vagyunk,
lyára menni a h
sugárzó néplele
hogy minden tár
ben résztveszünk
magunk bélyegé
mus minden St
„zsidó” a szocia
is voltak. De eh
még egy keserv
járul. Zsidók v
minden nép és n
érezük, hogy n
mögött maradni.
Az ő visszavon
vonul vissza: az
keservebb átk
gyávábbak vagy
nök venni a gy
vagyunk, hogy
oda, csak azér
hassanak.

Ujra Herriot-Blum kormány?
Páris, május 22. Az „Ére Nouvelle” értesü-
lése szerint politikai körökben arról beszélnek,
hogy a Painlevé-Briand-Caillaux-kormányt rö-
videsen ismét Herriot fogja felváltani, aki ez-
uttal beveszi a kormányba Leon Blum zsidó
szocialistavezért is. A hír különösen a tözsdén
érezeti hatását. A frank árfolyama rohamo-
san süllyed.

Abdel Krim fegyverszünetet kér

Páris, május 22. Abdel Krim, a rifkabil
felkelővezér, a tegnapi napon fegyverszüneti
tárgyalásokat kezdett a francia vezérkarral. A
tárgyalások megindításának oka az, hogy a
franciák az utóbbi napokban rendkívül nagy-
számu katonaságot dobtak a marokkói har-
térre.

A mai nap
napja, akire rá
vagy talán a h
Frank, a néme

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felolvasó szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Minden attól függ, hogy milyen oldalról, milyen ember kívánja belénk törülni a csizmáját. A progresszív jelszavakkal kereskedő gyűlöletnek mi vagyunk a „zsidó töke”, mi vagyunk a megtestesült kapitalizmus és a fennálló igazságtalan társadalmi rend pillérei. Döntsetek le ezt a pillért, irtsátok ki a zsidó tőkét és megdől a kapitalista világrend és egy boldog új élet virrad a kiszípolozott társadalomra. Tehát mi vagyunk a töke, a kapitalizmus, a pillér.

A hatalmon lévőknek, a konstruktivoknak mi vagyunk az örök destrukció, a szocializmus, a bolszevizmus, az anarchia. Akadályozzátok meg a zsidó destrukciót, mert ha nem, alapjaiban rendül meg a világrend és romjai alá temet mindent, ami évezredek kulturája és emberi szorgalom gyümölcse. És ha aztán kétségbeesetten védekezünk a két hallatlanul ellentétes vád ellen és ha azt mondjuk: de uraim, vagy az egyik, vagy a másik, vagy fölforgatók vagyunk és akkor hazugság a zsidó töke meséje, vagy kizsákmányolók vagyunk és akkor rágalom a forradalmiság vádja, mert hiszen egyszerre mind a kettő nem lehetünk, hát szíveskedjétek előbb megegyezni egymás között, hogy milyen emberátka is vagyunk mi zsidók: akkor csak konok tagadás a válasz. És az egyik oldalról a Rothschildokat vágják a fejünkhöz és a másik oldalról Marxot és Trockijt döngölik az orruk alá. Keserves állapot ez és nincs ellene mit tenni. Pedig bizonyos, hogy nem lehetünk egy időben és egy személyben kizsákmányolás és szocializmus, töke és forradalom. És akkor elgondolkodunk: más népeknek is vannak Rothschildjai és Trockijai. Stinnes nem volt zsidó és ki merné ezért az egész német népet gyaláznia miatta. Lenin orosz volt de a kommunizmus azért mégis zsidó átok. Az emberek elhiszik. Hiába cáfolunk, hiába tiltakozunk, tul minden cáfolaton, tiltakozáson, zokokon és jöbelátáson, van valami melléközöngéje a dolognak, ami elhitteti az emberekkel ezt a furcsa paradoxont. Ezt a melléközöngét kell keresni és a kérdés magától oldódik meg. Ez a melléközöngé az, amit nem tudunk, de nem is akarunk megcáfolni. Az, hogy a zsidó mentalitás még mindig magában hordja a keleti népek fanatizmusát, hogy erősebben tudunk hinni, lelkesedni, rajongani, mint az európai lélek. Ha szociálisták vagyunk, akkor mi vagyunk a legszélsőségesebbek, ha hazafiak vagyunk, akkor mi lobogtatjuk legerősebben a zászlót, ha istenhitűk vagyunk, akkor csak mi tudunk magyarázást adni a hitünkért. Ez a belőlünk kiáradó sugárzó néplélek, amelynek köszönhető az, hogy minden társadalmi megmozdulásra, amelyben részt veszünk, letörülhetetlenül ráütjük a magunk bélyegét. Ezért „zsidó” a kapitalizmus minden Stinnesek ellenére is és ezért „zsidó” a szocializmus, holott Engels és Lenin is voltak. De ehez a természetűl adottsághoz még egy keserves, szerzett betegség is hozzájárul. Zsidók vagyunk: az örök kisebbség, minden nép és mozgalom keretében. Tudjuk, érezzük, hogy nekünk nem szabad a többiek mögött maradni. Az erős, az visszavonulhat. Az ő visszavonulása: okosság. Ha a gyöngyön visszavonul: az gyávaság. És ez a galut legveszélyesebb átká. Félünk gyáváknak látszani, gyávábbak vagyunk, semhogy magunkra merjünk menni a gyávaság ódiáját. Olyan gyávák vagyunk, hogy sokszor az életünket dobjuk oda, csak azért, hogy gyávának ne mondassanak.

A mai nap egy olyan zsidó ember emlékeztet, akire ráillik az, hogy a gyávaság hőse, vagy talán a hősiesség gyávája volt. Ludwig Frank, a német birodalmi gyűlés szocialista

képviselője, aki a világháború kitörésekor önként állt be katonának. Május huszonharmadikán már el is esett. Ő volt a birodalmi gyűlésnek egyetlen hősi halottja. A birodalmi gyűlés képviselője volt: tehát fel volt mentve minden katonai szolgálat alól. Szociáldemokrata volt: tehát elvből ellenzője mindennek ami háború. És mégis, ment önként a halálba. A többi képviselő társainak eszébe se jutott ilyesmi. Ők németek voltak, tehát születésük-nél fogva hazafiak. De a zsidó Franknak külön tettel kellett bizonyítani, hogy jó német — és ment, hogy meghaljon. Meggyőződés nélkül, hit nélkül csak azért, mert gyáva volt gyávának látszani. Szegény Ludwig Frank, német birodalmi képviselő, vajjon sejtette-e, hogy a zsidóság tragédiáját, a galut tragédiáját hordja magában?

— A pesti Chevra Kadisa a héber egyetemért. Budapestről jelentik: A pesti Chevra Kadisa ezidei közgyűlésén dr. Kahán Nissan javaslatot terjesztett elő, amelyben kérte, hogy a Chevra Kadisa által szubvencionált intézetek közé vegyék fel, a jeruzsálemi héber egyetemet is. Dr. Kahán rámutatott a többi országok hitközségeinek példájára, akik majdnem mindnyájan nagyobb összegeket szavaztak meg a jeruzsálemi héber egyetem javára. Egyedül a budapesti zsidó hitközség tanúsított tartózkodó magatartás az első héber főiskolával szemben. A javaslatot, dacára hogy heves ellenagítáció előzte meg, lelkesedés közepette fogadták el. A Chevra Kadisa elnöke, dr. Adler Gyula, az előjáróság nevében kijelentette, hogy örömmel fogja a javaslatban foglalt kívánságot végrehajtani és megfelelő formát fog találni a pénz eljuttatására. Feltűnést keltett dr. Adler Gyula beszéde után Erlich G. Gusztáv felszólalása. Ehrlich a zsidó hitközség alelnöke, szólamra emelkedett és kijelentette, hogy a pesti zsidó hitközség mulasztást követett el a jeruzsálemi héber egyetemmel szemben, amikor eddig minden esetben azoknak az álláspontját tette magáévá, akik ellene voltak minden zsidó kulturális és népi megmozdulásnak. Ennek az időnek vége. A magyar zsidóság nem maradhat el az egész kultivált világ zsidósága mögött és épen úgy részt kell vennie a palesztinai kulturális munkában, mint minden más ország zsidóságának. Ez nem politika, hanem történeti feladat, amelyből a pesti hitközségnek épügy ki kell vennie a részét, mint bármely más nagyobb külföldi zsidó közületnek. A hitközség alelnöke beszéde végén kijelentette, hogy gondoskodni fog arról, hogy a budapesti hitközség is bekapcsolódjék a zsidó egyetemért fentartók sorába. A beszédet óriási lelkesedéssel fogadták.

— Három napig fog tartani a Banca Nationala privilégiumának parlamenti tárgyalása. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala privilégiumának meghosszabbítása ügyében vasárnap délelőtt a bank épületében a kormány képviselői és a Banca Nationala részvényesei értekezletre ülnek össze. A „Cuvantul” szerint a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló javaslatot már a legközelebbi napokban a képviselőház elé terjesztik. A lap szerint, ha az ellenzéki pártok akadályokat fognak gördíteni a javaslat tárgyalása elé, akkor a kormány újabb kitiltásokhoz fog nyulni. A javaslatot egyébként a kormány 3 nap alatt tervezi keresztülvinni a kamarában.

— Maróczy Géza veszteség nélkül játszott egyszerre harminckét játékkal. Newyorkból jelentik: Maróczy Géza sakkmeister, a brooklyni sakk-klubban harminckét játékkal szimultán játszmat játszott. A mérkőzések közül huszonegyet megnyert, a többi eldöntetlen végződött.

— Mennyi pénzt küldenek Európába a kivándorlók? Bécsből jelentik: A kereskedelmi hivatal statisztikában kimutatja, hogy az Amerikába kivándoroltak évente átlag 300 millió dollárt küldenek Európába. Így Olaszországba kerek 100, Németországba 80, Lengyelországba 30, Oroszországba 25, Görögországba és Írországba 20—20 millió dollárt küldtek a régi hazába a kivándoroltak.

— Angolországba nem engedik be a „Pravda”-t. A „Daily Express” jelenti, hogy a moszkvai „Pravda” című újságtól a kormány megvonta a szállítási engedélyt a lap istenellenes és erkölestelen cikkei miatt.

— Két hajó összeütközött a Szajján. Párisból jelentik: Páris elővárosában, nem messze Sevretől összeütközött egy folyamhajó egy kirándulókat szállító gőzössel. Az összeütközés olyan heves volt, hogy annak következtében 9 utas életveszélyesen megsebesült.

— Eljegyzés. Guttman Esztert Oradea Mare eljegyezte Strausz Izrael Makórol. (Minden külön értesítés helyett.)

— Hat hónapi börtönrre ítélték egy kolozsvári mérnököt. A kolozsvári ítélőtábla ma délelőtt tárgyalta Reibner Hermann állami mérnök büntnygét. Reibner azzal volt vádolva, hogy a bérlistákat meghamisította és az így felvett pénzt elszikkasztotta. A kolozsvári törvényszék a folyó év elején megtartott tárgyaláson Reibnert felmentette a vád alól. A tábla a megtartott tárgyaláson Reibner bűnösségét megállapítva, a törvényszék ítéletét megváltoztatta és Reibner Hermannat hathónapi börtönrre ítélt. Az elítélt a tábla ítélete ellen semmiségi panaszt jelent.

— Két fiatal leány pletyka miatt a vonat elé vetette magát. Olmützből jelentik: Frideck mellett, Dobrovo községnél borzalmas módon követelt el öngyilkosságot két leány: Vedrava Elza és Gajdas Franci. Pénteken este 9 órakor a Frideckből érkező személyvonat beérkezése előtt, a sinekre feküdtek. A vonat a fiatal lányok törzsét kettémetszette. Ruhájuk közt bucsulevelet találtak, amelyben megírták, hogy gonosz pletykák kergették őket a halálba. A két leány ugyanis egy kártyavetőnél volt, amit fiatal emberek arra használtak fel, hogy a lányokat gunyolják. Ezt a kártyavetősi históriát a többi lányok is terjesztették, amiért szégyeltek magukat.

— Vörös katonák fegyveresen támadtak a német rendőrökre. Ludwigshafenből jelentik: A ludwigshafeni rendőrség hétfőn délután szétosztásra szölitotta fel a vörös frontkatonaszövetségnek mintegy ötszáz tagját, akik a Rajnabizottság tilalma ellenére zárt sorokban vonultak Mannheimból Ludwigshafenbe. A menet zászlórudakkal és fegyverekkel támadt rá a rendőrségre. Az egyik rendőrtisztviselőt megsebesítették. Az elősiető megerősítő rendőrsztagoknak sikerült a menetet feloslatni.

— Kettős öngyilkosság Berlinben. Berlinből jelentik: Kühn Adolf 48 éves kereskedelmi tanácsos vasárnap este Grünwald kolóniabeli lakásán megkísérelte, hogy feleségét és önmagát agyonlője. Kohn a Chemische Agrikulturwerke, W. A. Kühn cég vezetője, amely a híres Mitrachin műtrágyát állítja elő. Vasárnap este hét óra tájban a kereskedelmi tanácsos szomszédai több lövést hallottak. A tanácsos lakásához siettek, ahol a házaspárt vértócsában találták a földön. Kühn több lövést adott le a feleségére és azután kétszer fejbe lölte önmagát. A súlyosan sebesült házaspárt a Westbahn-sznanatóriumba szállították, Kühn asszony állapota kissé javult, de férjének sebesülései annyira komolyak, hogy kevés remény van életbenmaradásához. A borzalmas cselekedet oka mind- eddig ismeretlen.

* A „Magyarság” legújabb száma szombaton délben, a rendes időben jelenik meg. A politikai hetilap e száma is telve van érdekes politikai, társadalmi és színházi cikkekkkel. A frissen és elevenen szerkesztett lap a kisebbségi élet minden megnyilvánulását figyelemmel kíséri, tehát minden magyar embert érdekel. Kapható minden elárúsítóhelyen. Ára 5 lei.

* Értesítés. Tisztelettel értesitem t. vevőimet, hogy eddigi közös cégemből Dávid és Nagy (Bocs-kay-tér 10.) kiváltam és szabóságomat Calea Regele Ferdinand 32. szám alá helyeztem át. Kérem további szives párfogásukat. Aron Dávid

* Nippon-kert. Ma és minden este original Jazz-Band. Thomas zongoraművész, Molnár hegedűművész, Kiss Béla gordonkaművész, Papir Gy. jazz. Ünnepe és vasárnap délelőtt, délután és minden este hangverseny. Hétköznap délután uszonna-zene. A közönség szives párfogását kéri Az igazgatóság.

* Máriavölgy-fürdő (Szatmarm.) Subalpin klíma, pormentes levegő. Javallat: légzőszervi megbetegedéseknél (csucshurut), vérszegénységénél. Természetes, szénsavas alkaliás forrása Korányi tud. szerint gyomor, bél, epebántalmaknál Karlsbaddal egyenértékűek. Kitűnő diétikus כשר ארטי konyha. Teljes napi panzió kb. 200 lej. Felvilágosítást ad: Dr. Kohn-patika Cluj, Piata Unirii és a fürdőigazgatóság.

* Gyöngéd és hamvas arcbőr a szépség fő-kelléke. Hogy ezt elérje, keverjen mosdóvizébe eredeti Mack-féle Kaiser Boraxot, amely egy természetes és ártalmatlan szer az arcbőr ápolására.

* Biztosítsuk életünket és vagyunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.

* Kérjen Purgot eredeti dobozban. (2)

A cluji ipartestület

a Carolina-téren egy emeletes házat épít, melynek földszintjén

1 nagy bolti helyiség ck. 80 m², évi 80,000 lej
6 kis " " 18 m², évi 35,000 lej
1 sarok " " 20 m², évi 40,000 lej

Bérlés három évre előre fizetendő. Kamatvesztéséért a három éven kívül két évig díjmentes szerződést nyer. — Ért. kezni I. Maniu (Szentgyház-u.) 8 sz. Ipartestületnél.

MA

érkeztek a nyári szezon utolsó ujdonságai.

MA

lehet vásárolni ritka szépségeket még.

MA

látogassa meg a kolozsvári vevőközönség az

AU PRINTEMPS

nagyáruházat Unió-u. 11

Lloyd 3247

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg **SZÉKELY ÉS RÉTI** ERŐELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermelt, asztalosok turnirszükségleteket legolcsóbban itt szerezhetik be

Zsák Mindennemű cél okra legelőnyösebben beszerezhető
Ponyva **Albala Izsó** Timisoara Piata Traian No 2.

KOZGAZDASÁG

Hogyan akarják megoldani a magyar valutareformkérdést

Schilling, frank, vagy forint lesz az új magyar pénzegység. Adóamnesztia a mérlegvalódiság helyreállításánál

(Budapest, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar pénzügyi köröket egy idő óta főképen a magyar valutareform kérdése foglalkoztatja. Egyelőre nyilvánosságra semmi döntő lépés nem került, de a komolyabb tényezők nyilatkozatai alapján az angol sillingben sejt-hetjük az új magyar valuta bázisát. Minthogy a magyar korona fix átszámító kulcsa az angol fonthoz képest 346.000:1, az angol shilling magyar koronában kifejezett egyenértéke 17.300. Ezt a nem kerek átszámító kulcsot — abban az esetben, ha az új magyar pénzegység tényleg az angol shillingérték lenne — meg akarják tartani úgy, hogy az új magyar pénzegység 17.300 mai papirkoronával lenne egyenlő. A bécsi shillinggel tett tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy éppen a könnyű átszámíthatóság miatt az új shilling nehezen tud elterjedni, mindenki szívesebben számol — ha sok nullával is — a megszokott osztrák pénznemben. 17.300 zal azonban nem oly egyszerű az átszámítás s a hosszadalmas számolást elkerülendő, hamarosan áttérne az új pénzegységre a közönség.

Bankkörökben a 17.300 mai koronával egyenlő új pénzegységet a magyar gazdasági viszonyok mellett túlmagasnak tartják; nagy pénzegysége ugyanis csak gazdag országnak lehet. Szívesebben látnák pénzegységül a félshillinget, azaz oly új pénzegységet, amely 8650 mai papirkoronával egyenlő értékű. A shilling-rendszer mellett van híve a frankrend-

ben 80 centimesos jegyzést érne el, ugy vétel-ára azonnal esedékes, ha azonban a lej jegyzése 1928 decemberében 50 centimesonál kisebb volna, ugy a vételár fizetése kitolódik újabb 6 évre. A nacionalizálásban román részről a Banca Romaneasca, Banca Generala és Banca Taraneasca vannak érdekelve.

Fontos intézkedés a folyamatban lévő kényszeregyezések ügyében. A „Rapíd” távirati iroda jelentése szerint a folyamatban levő kényszeregyezési eljárások mielőbbi befejezésére fontos kormányintézkedés történt. A jelentés szerint Marzescu igazságügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, melynek lényege az, hogy a már folyamatban lévő kényszeregyezéseknél be kell fejezni az eljárást, ha az adós cég által felajánlott kvóta meghaladja a 60 százalékot. Az ennél kisebb kvótát felajánlók ellen meg kell nyitni a csőd-eljárást. A rendelet ismertetésére még visszatérünk.

Leszállítják a szarvasmarha kiviteli vámját. Bukarestből jelentik: Az ipar és kereskedelemügyi miniszter utasította a gazdasági tanácsot, hogy tegyen javaslatot a szarvasmarha kiviteli illetékének leszállítására.

Befejeződött a zsilvölgyi szénbányák nacionalizálása. Az urikán-zsilvölgyi szénbánya részvénytársaság romániai szénbányáinak nacionalizálása hosszas tárgyalások után befejeződött. Átvételére új részvénytársaság alakul 400 millió lej alaptőkével. Ebből 380 millió lej a budapesti részvénytársaság aportja és 20 millió lejt az alapítók készpénzben fizettek be. Az aporthoz tartozik a szénbányákon kívül a petrosényi—livazényi—lupényi helyi érdekű vasut is. A budapesti vállalat aportja ellenében 760 ezer darab 500 lej névértékű részvényt kap. Ebből 380 ezer darabot 15 és fél millió svájci frankért átad egy román csoportnak, amely a vételárat legkésőbb 1929 január elsejéig kell megfizesse. Ha azonban a lej Zürich-

szernek is, sőt egyesek a forintot is emlegetik. A mérlegvalódiság helyreállításáról szóló rendelet néhány napon belül fog megjelenni. E rendelet előírja, hogy minden kereskedő és kereskedelmi vállalat, amely kereskedelmi könyvek vezetésére kötelezve van, 1925 január 1-én volt vagyonáról, magyar törvényes értékben, teljesen új értékelés alapján leltárt és mérleget köteles készíteni. A megnyitói leltár és mérleg összeállításánál a cselekvő vagyon tételeit (aktívumokat) legfeljebb az említett fordulónapon fennálló értékben lehet, a szenvedő vagyon tételeit (passzívumokat) pedig legalább abban a mértékben kell számításba venni, mely a fennálló szerződések és érvényes jogszabályok szerint a megjelölt időpontban a tartozás összegének megfelel.

E rendelet leglényegesebb pontja az, amely kimondja, hogy a megnyitói leltár és mérleg adatait a multa vonatkozóan semmiféle jogeremen, tehát megrövidítések, vagy eltitkolások, üldözések címén sem szabad adóztatásra alapul venni, ami a multa vonatkozó teljes adóamnesztiát jelenti. Ezzel az intézkedéssel a kormány az összes érdekképviseletek egybehangzó kívánságát honorálta. A rendelet 6 hónapos határidőt ad a megnyitói leltár és mérleg elkészítésére, tehát oly hosszú időt, amely alatt — előreláthatólag — a magyar valuta-reform kérdése is tető alá kerülhet. A rendeletben előírt magyar törvényes érték tehát már az új magyar pénzegységet is jelentheti.

Összeírják a háború okozta károkat. Bukarestből jelentik: Diamandi jugoszláviai román meghatalmazott miniszter felhatalmazást kapott arra, hogy a Románia és Jugoszlávia között fennálló háborús kártérítési adósságok ügyét rendezze. Ezzel kapcsolatosan bizottság fogja végigjárni a bánáti ipartelepeket és össze fogják írni azokat a károkat, melyeket a gyárak, ipartelepek és magánosok a háború ideje alatt szenvedtek.

Fél év alatt 112 szénbánya szüntette be üzemét Angliában. A legutóbbi jelentések szerint a nemzetközi szénpiacokon nagy, felesleges szénkészletek vannak, úgy, hogy a legtöbb széntermő vidéken teljesen redukálták a termelést. Az északnyugati cseh szénbányákban például erős válság van és egyelőre nincsen is remény arra, hogy a helyzet javuljon. A munkások május havában már csak félnapot dolgoznak, de a redukált munkaidő alatt termelt mennyiség sem talál elhelyező piacot. — Angolországban a szénbányatulajdonosok és bányamunkások választmányának jelentése szerint a múlt év május 1-étől december 31-ig 112 szénbánya szüntette be üzemét, amelyek 59.000 munkást foglalkoztattak. A jelentés ezt azzal indokolja, hogy a Ruhr-szénbányák erős konkurrenciát fejtenek ki az angol szén ellen.

Izzad Ön? Vegyen HÖFER 3 számú hintőport

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

Figyeljen a címre, **F. Markovits, ekszerész** Mindenki meggyőződhetik, hogy ajándéktárgyait, arany, ezüst ne tévessze össze más névvel! **Wesselényi M.-u. No 20.** és briliánsárukban — legolcsóbban nálam szerezheti be.

TUNGSRAM

(A legjobb világjáró) Mindenütt kapható!

Több szüntettek. ság, amely a tartozó intézetvátva egyes vezérigazgató hogy csakis pénztárak é nák fenn to szüntetnek.

Közö vaspiacon.

vaspiacon va gyalas indul ben érdekelt zött, melyne tekre közös Ezzel az ela egyezés jönn

Cuko gresszusa.

Varsóban az közű kongresz egységes ára megállapítan lyekek az an vel szemben ségeseknek t

A lej: Zű pesten 338.

Kolozsva piac. Különös élnélőbb kere Bécs 29-90 330-332, P 41-70, Newy 1044, Milánó Zürich.

123-31, Am 517-88-517- 2665-00-26 Prága 1532-5 Belgrád 840 245-00, Vars

Bukares —, Lond 8-75 Zürich

Bukares márka 50-27 sterling 1027 41-00, olasz 340-00, dollá shilling 31-00 6-40 belga fr

SZINE

A s

Hegyek a baton este r ujítani D'Alb fokozza, hogy

A sárga zációja Lehar látnak bemut

Petráss S megt-lt azöt Sári felléptét. meghálalul Pe

lyamán még gyelverben, c két estere va gyeket árusít

Köröslad dáltalós és me lásban ta tja szombaton de 6 órakor.

Mag

Szombaton 6-k nyai (So Szombaton há rett, St Honka é árákkal,

Vasárnap d. u. kelt hel Vasárnap 6-ko (Ési he

Vasárnap háro csonyi l bérletszt Hétfő: Csibi (

Több állami vezérigazgatóságot megszüntetnek. Bukarestből jelentik: Az a bizottság, amely a pénzügyminisztérium hatáskörébe tartozó intézmények adminisztrációját van hivatva egyszerűsíteni, elhatározta, hogy több vezérigazgatóságot megszüntet. Arról van szó, hogy csakis a monopol (RMS), állami takarékpénztárak és a posta vezérigazgatóságát tartanák fenn továbbra is, a többiekét mind megszüntetnék.

Közös eladási szervezet a balkáni vaspiacon. Kölni jelentés szerint a balkáni vaspiacon való verseny kikerülése végett tárgyalás indult meg a balkáni vaskereskedelemben érdekelt német, magyar és cseh körök között, melynek az a célja, hogy a balkáni üzletekre közös eladási szervezetet hozzon létre. Ezzel az eladási szervezettel egyidőben meg egyezés jönne létre a piac felosztásáról is.

Cukorrépatermelők nemzetközi kongresszusa. Varsóból jelentik: Ma kezdődött Varsóban az európai cukorrépatermelők nemzetközi kongresszusa. A kongresszuson nemcsak az egységes árakról akarnak tanácskozni, hanem megállapítani azokat a rendszabályokat is, melyeket az amerikai nádokortermelők versenyével szemben való védekezés szempontjából szükségessé találnak.

TÓZSDE

Május 22-én

A lej: Zürichben 245.00, Párisban 915, Budapestben 338.

Kolozsvár. A mai napon szilárd volt a devizapiac. Különösen nyugati valuták iránt mutatkozott élénkebb kereslet. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29.90—30.10, Prága 6.32—6.38, Budapest 330—332, Páris 11.15—11.20, Zürich 41.50—41.70, Newyork 213.00—214.00, London 1042—1044, Milánó 8.70—8.75.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123.50—123.31, Amsterdam 207.90—208.00, Newyork 517.88—517.00, London 2514.00—2514.00, Páris 2665.00—2660.00, Milánó 2100.00—2100.00, Prága 1532.50—1532.50, Budapest 72.70—72.70, Belgrád 840.00—845.00, Bukarest 245.00—245.00, Varsó 99.30—99.30, Bécs 72.88—72.88.

Bukarest. Devizák: Páris 11.12, Berlin —, London 10.46, Newyork 215.00, Milánó 8.75 Zürich 41.60, Bécs 30.30, Prága 6.37.

Bukarest. Valuták: Napoleon —, német márka 50.25, leva 1.50, török lira 113, font sterling 1027, francia frank 11.25, svájci frank 41.00, olasz lira 8.70, drachma 39.00, dinár 340.00, dollár 212.50, lengyel forint 41.00, osztrák shilling 31.00, magyar korona 31.00, cseh korona 6.40 belga frank 10.70.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Hegyek alján — Sugár Frigyesnl. Szombaton este részben új szereposztással fogják felújítani D'Albert operáját. A repriz érdekességét fokozza, hogy vendégként fog fellépni Sugár Frigyes.

A sárga kabát. A jövő hét műsorának szeczióját Lehár legújabb operettjének a Sárga kabátának bemutatása lesz.

Petrás Sári visszajön. Az utolsó helyig megtelt nézőtér lelkesült tetszése kíséretében Petrás Sári fellépett. Ez a spontán lelkesedést akarja megváltani Petrás Sári azzal, hogy a jövő hét folyamán még két estére fog jönni. Szerdán a Lengyelvárosban, csütörtökön pedig a Mézeskalácsban, a hét estére vasárnap reggel kezd a pénztár a jegyeket árúsítani.

Körösladányi — délután. Körösladányi csodálatos és megfeszítően szuggesztív mutatványai labban tartják a várost. Még két előadást tart: szombaton délután 6 órakor és vasárnap délután 6 órakor.

Magyar Színház heti műsora

Szombaton 6-kor: Körösladányi telepátikus mutatványai (Sorozat 217, esti helyárral)

Szombaton háromnegyed 9-kor: Hegyek alján (Operett, Sugár Frigyes vendégjátékával, Léva, Ilonka és Bethlen Éva fellépésével. Rendes helyárral, premierbérlet 60 sz., sorozat 213)

Vasárnap d. u. 3-kor: Elssler Fanni (Operett, mérsékelt helyárral, sorozat 219)

Vasárnap 6-kor: Körösladányi telepátikus mutatványai (Ésti helyárral, sorozat 220)

Vasárnap háromnegyed 9-kor: Nótás kapitány (Karácsónyi líve!, Neményivel, Tompával, Inácsszal, bérletszűnet, sorozat 221)

Hétfő: Csibi (Napi bérlet 124 sz. B, sorozat 222)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Péntek és szombat, május 22 és 23. *Zigoto a fodrásznál, Groom, Felügyelő és Fekete Kéz bandája.* Négy amerikai filmbohózat, 7 felvonásban. Főszerepben csak Zigoto.

Uránia-mozgó. Péntek és szombat, május 22 és 23. *A hindu talizmánja.* I. rész, 9 felvonásban. Szexuációs kalandordrám. Indiában, a fakirok országában. Főszerepben Éva Évi.

Apollo-mozgó. Péntek és szombat, május 22 és 23. *A pénz nem minden.* Nagy bütyögi sportfilm 6 felvonásban. Főszerepben németország bajnoka: Hans Breitenstatter.

SPORT

A magyar válogatott súlyos vereséget szenvedett a belga válogatott csapattól

Belgium—Magyarország 3:1 (1:0)

(Cluj-Kolozsvár, május 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szeszélyesség, sokszor lelkesedés, máskor pedig minden lélekneküli játék változatosan jellemzik a magyar válogatott csapatot. Képes megverni és szép játékkal legyőzni a legerősebb angol csapatot és kikap egy autzeider csapattól. Tegnap, áldozósütörtökön a belga válogatott volt az ellenfele és legutóbbi teljesítmények után, mindenki a magyarok nagyarányu győzelmét várta. Ezzel szemben mi történt? A belgák minden papírforma ellenére legyőzték a magyar válogatott csapatot. A magyarok leggyengébb része ismét e fedeztsor volt. Már a tizedik percben gólt érnek el a vendégek a bekkpár hibájából. Husz balszélső révén. Erős magyar támadások következnek ezután. A második félidőben Orth nem játszik, fáradtságára való hivatkozással, helyette Opata áll be. Magyar támadások közepette Husz ismét megszökik, beadását Tys balösszekötő góllá fejeli. További magyar támadások vigasztaló eredményeznek. Rázsó beadását Jenny góllá értékesíti. Adams center rugja a belgák harmadik gólját.

Az Universitatea kikapott Bukarestben. Az Universitatea tegnap Bukarestben játszott a Venus-szal, amelyől érdemtelenül 1:0 (1:0) arányu vereséget szenvedett. A bukarestiek rendkívül durván játszottak, már az első percekben lerúgták Lázárt, Gugat, Bonciocatot és dr. Hirschet. A kapuban Blajiu védett Lázár kiállása után. A többi sérült játékost a tartalékok pótolták.

Ausztria győzött Irország felett a Dawiscupban. Ausztria tennisezői szép küzdelem után 4:1 arányban győztek az irek felett a Dawis-kupáért folyó küzdelemben.

CFR—KKASE—KAC kombinált Brassóban. Vasárnap a koalícióra lépett három egyesület egy kombinált csapata Brassóban játszik egy ottani kombinált ellen.

Mi lesz Kolozsvár pünkösdi programja. Kolozsvár pünkösdi programjának összeállítását

sára most folynak a tárgyalások. Több egyesülettel folynak a tárgyalások. Nincs kizárva, hogy a Blue Staar lesz mindkét napon a futballattrakció. Kilitás van azonban arra is, hogy a III. kerület vagy a Vasasok jönnek le Kolozsvárra.

Prima tűzifát

Öleként vagy spritva, kereskedőknek és fogyasztóknak legjutányosabban házhoz szállít: **Sta-ruinta Romaneasca S. A.** főosztálya Cluj, Piata Unirii 20. 229. Telefon 804.

Nagy harisnyahét

„PARISIEN”

áruházban.

Férfi és női harisnyák, gyerekzoknik és mindenféle kötött áru a legolcsóbb árban lesz kiárúsítva.

Minden vevő ingyen sorsjegyet kap!

Huzás május 25-én.

Most jelent meg!

A zsidó Balzac

MENDALE MOICHER SFURIM

humoros zsidó snorerregénye

A sánta Fiske

Az első jiddis regény magyar nyelven.

Ára 80 lej.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Societatea

Movila-Tekirghiol

Bucuresti, Pasajul imobiliara, scara A, etaj III.

Értesíti nb. klienseit, hogy május 25 től június 1-ig terjedő időig első kategóriájú szobákkal rendelkezik. Egy ágyas 2000 lej, 2 ágyas 3500 lej. Meleg iszaposfürdők és hideg tengeri fürdők.

A kolozsvári monostori

Gzell

URSUS

világos

HERCULES

dupla maláta

Rador 2235

Főüzlet: Ghillányi-ut 5-7.

G
ni
dést
ég. Adám-
ot is emlegetik.
állításáról szóló
fog megjelenni.
en kereskedő és
eskedelmi köny-
1925 január 1-én
nyes értékekben,
tárt és mérleget
ltár és mérleg
on tételeit (ak-
t fordulónapon
redő vagyon té-
egálabb abban a
ni, mely a fenn-
gszabályok sze-
tartozás ös-zegé-
ontja az, amely
ltár és mérleg
semmiféle joger-
ty eltávolítások,
tízátására alapul
teljes adóam-
kedéssel a kor-
ek egybehangzó
let 6 hónapos
és mérleg elké-
amely alatt —
luta-reform kér-
ndeletben előirt
már az új ma-
e el, úgy vétel-
an a lej jegy-
timeosnál kisebb
kitolódik újabb
omán részről a
nerala és Banca
kozta károkat.
di jugoszláviai
felnatalmazást
és Jugoszlávia
ítési adósságok
tatosan bizottság
lepeket és össze-
lyeket a gyárak,
ornu ideje alatt
ánya szüntette
többi jelentések
on nagy. feles-
y, hogy a leg-
n redukálták a
szénbányákban
lőre nincsen is
vuljon. A mun-
félnapot dol-
ó alatt termelt
acot. — Angol-
sok és bányá-
ntése szerint a
31-ig 112 szén-
melyek 59.000
ntés ezt azzal
nyak erős kon-
szén ellen.

port
arany, ezüst
szerezheti be.
Központi
Központi

APRÓHIRDETÉSEK

Közzétételénél egy szöveg... vastagabb betűve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény.

Előkelő véglegesített állású, neves ortodox családból, negyven években levő nőlen, egyetemet látogatott, jó külsejű talmudchachannak nozzáálló finomlelkű gazdag feleséget keresek, esetleg benősülne, vagy érdeklőségei vállalna nagyobb üzennél. Kimerítő ajánlatok „Előke ő, vallásos” jelígre kiadoba. Legmesszebbmenő diszaráció igazoltva. 9099

Schadchen vagy más édeklődők kérem közöljék címüket, egy minden tekintetben — ugyzsidóba, mint világiakban — művelt, városban saját üzlettel bíró, intelligens, jómegjelenésű fiatalember részére „Schadchen” jelígre kiadóhivatalba

Motorokat benzin, nyersolaj, diesel, szívógáz, 10 lóerőtől fölfele, törött állapotban is, keresek megvételre. Scheinvez, gépészmérnök, Timisoara, Gojdu-utca 13. 1819

Keresek utcai, lehetőleg földszinti különbejáratu szobát butorozva vagy anélkül. Cim a kiadóban.

Férfikalapot szalma girardit és pamamát a legszebben tisztít Stefan Fehér kalapmester, Cluj, Str. Memorandului No 21. (Unió u.) 2187

Cur Salomban cemenárugyár létesítéséhez tökéletes társat keresek. Kérem tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvenni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

HOTEL MERCUR Cluj, Str. G. Barițiu 8. Telefon 354. (vált Malom-u.) Ajánlja elsőrendű szállási gyártmányait lego esőbb napi árban. Post-i megrendeléseket pontosan eszközök. Viszonteladókknak nagy árkedvezmény. Friss libaszir bármilyen mennyiségben kapható. Árjegyzék és kártya kívánatra ingyen. Üzlettem átalakítása miatt árusítás pár napig az udvarban eszközöltetik.

Női kalap ujdonságok legolcsóbbak a Pariz. Unió utca 6. Masamódnak külön kedvezmény Kalapformálást saját műhelyemben, legutolsó divatra gyári áron készíték. 9054

Széchenyi-tér legjobb helyén levő üzlethez, kedvező feltételek mellett társat keresek. Cim a kiadóban.

Lebovits Béla Cluj, Str. G. Barițiu 8. Telefon 354. (vált Malom-u.) Ajánlja elsőrendű szállási gyártmányait lego esőbb napi árban. Post-i megrendeléseket pontosan eszközök. Viszonteladókknak nagy árkedvezmény. Friss libaszir bármilyen mennyiségben kapható. Árjegyzék és kártya kívánatra ingyen. Üzlettem átalakítása miatt árusítás pár napig az udvarban eszközöltetik.

Lömaan-Akkó irodába perferkt magyar gyors- és gépirónó kerestetik azonnali belépésre.

Motorokat, benzin, nyersolaj, szívógáz, 15 lóerőtől fölfele, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Erdélyi butorgyár képviselőt átvenném Cur Salomban. Cimét kiadó a kérek.

Junius 1-ig még 80 lejtért megrendelheti a Ráth-rele

"Sfath amenu" héber nyelvkönyvet a Safruth zsidó könyvkereskedésnél, Cluj, Str. Sf. O. Josif 1.

Motorok Szívógáz 20-60 HP. Benzin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compoundstabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Complett antique ebédülő jutányos áron eladó. „Arta”, Strada Avram Iancu 3.

Eladó házastelek. Vétel esetén beköltözhető. Cim a kiadóban.

Specialis keramikus társat keres üzemének kifejlesztéséhez. Cim a kiadóba 9086

Engros-üzlethez, vagy irodának alkalmas, centrumban fekvő helyiség nagy raktárhelyiséggel, kedvező feltételek mellett kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Ki akar Cur Salomban létesítendő autóbusz vállalatához [Haifa—Akkó között] társul jönni, az közölte címét a kiadóba.

Benzinlocomobilok és nyersolajmotorok, melyek cséplésre és kétjáratu malom meghajtására alkalmasak, azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek, Timisoara. 1819

2 drb. oberurseri, 6 HP. ke eset használt benzinmotor, kifogástalan üzemi állapotban, nagyon előnyös árban eladó. Megtekinthető üzemi közben Grün E., Árpád-u. 26.

קאנקורו אונטערפערשטונגע נעמינדע זוכט איינען שרייב מומחה דער נענענ-ווערט אין דיעזעל איינשטעלן וויקט ירא שמים וסתנה בדרבי החסרות נטער בעל תפילה אויך נטער בעל קורא וזין אונד אין דען ווענערן יארדען שטעדט. נע אפאט מאנשאליך 3000 לע פיקום ווארונט נעבענאיינאממען מאד נאכאיינעם צירקא 4000 שוויטס דרא קבלות מאטהאראקטן רבנים מיטקום בעוועגען מאען אהרע אפגעטע איינזענען. נור פיר בע-רעטענע ווערדען דרא שפענען פארשטאנד

הק אהב יצחק מתיאס Reteag, jud Soinoe Dobăka 9101.

Lukács Zoltán: Szemelvények a Talmudból. Fényes: Jidi. Herzl: Zsidó állam. Max Brod: Zsidóság és kereszténység viszonya. Szabó: Piros zubbony. Veér: A kivándorlás örvényében. Achad Haam: Nietzscheanizmus és zsidóság. Ujvári: Bosználló Isten. Martin Buber: Zsidóság és az emberiség. Szép: Kétfel i angyal. Giszkalay: Rókkák a romok közt. Silbermann: Zsidó kultúra és modern világnézet.

12 könyv ára 185 lej (és portó). Csak a szívás hó 10-ig beérkező csoportrendeléseket szállítjuk.

Nagy pünkösdi vásár Elysée Aruházban, Cluj, Cal. Regele Ferdinand Wesselényi-utca 22 szám alatt, hol harisnya és keztyű ujdonságok és mindenféle masamód cikkek előnyös beszerzés folytán igen olcsó árban árusíttatnak.

Vegyes tizlet italmérés-vel vidéken, forgalmas helyen átadó, esetleg agilis társ tőkével kerestetik. Bővebbet Finkelstein Klingger cégnél, Cluj, a zéché-nyit-tér. 9108

Aranyművessegeket keresünk azonnalra, 1 fém munkást, 1 foglalt, 1 lencsekészítőt és egy galanteristát, Csakis elsőrendű erők jelentkezzenek. Zehavia, Medias. 9074

Fürdőigazgatóságok figyelmébe! Futószonyeggyézők, prima szegedi készítmény, minden méretben, valamint gyékény-papucok azonnali szállításra nagybani ár mellett kapható Fuchs Viktor és Társa cégnél, Oradea-Mare. Telefonszám 986. 9095

Használjunk kizárólag PLANTOL legjobb növényzsirot, mert ez tiszta, egészséges és kiadós! Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint. Képviselei: HARTIG & NIENZ Cluj Str. Juliu Maoiu 8. Telefon 1-18.

Megnyilt! A R. M. C. Megnyilt! legmodernebb berendezésű szalámiggyár. Postacsmagokban is legjutányosabb árban szállít. Hechs-r és árj-gyzekek kívánatra bárkinek. Schnabel Hermann, Cluj Piata M. Viteazul 26.

100 leierért másfélmilliót érő ingatlan! I. 4 szoba konyhás, fürdőszobás két verandas udvarház. II. Személyzeti lakások: egy két szoba konyhás és egy 4 szoba konyhás (szintén köépületek). III. 40 drb. jószágra istálló, kocsiszin és disznól stb. 2 katasztrális hold és 389 -öles százados akácfákkal övezett, bolgárkertészetre alkalmas, prima minőségű területen fekszenek, Cluj fővasutállomása mellett, 10 percnyire a főtértől. Ingatlan kisorsolása népjóléti, belügy- és pénzügyminiszteri együttes határozataival engedélyezve. Huzás napja 1925. augusztus 1. Elárusító helyek: Banca Marmorosch, Chrisoveloni, Agrara, Albina és mindazon bizományosoknál, ahol az ingatlan ábrázoló plakát ki van függesztve. Főbizományos: Közhasznu Tkp. Rt. Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth L) 3., ahol a pénz előzetes beküldése ellenében postai rendelések is eszközölhetők. Hirdessen az Új Keletben!

Crossley motorok DIESEL-motorok Raktár: BRAILA-ban. 5 1/2 HP., 19 1/2 HP., 5 HP., 35 HP., 40 HP., 50 HP., 60 HP. benzin, gaz és 68 HP. Crossley Diesel motorok. „Garter” S. A. Bucuresti, Calea Victoriei 86. Telefon: 19-14. (Palatul băncei Hațiunei)

Szerkesztőség hivatal és ny... Cluj-Kolozsvár, St. L. Pop. (Brassai-... Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal Zs. N. Sz. — Kéziratok kizáró szerkesztőséghez szendők. Kéziratok ednek vissza 1925 május 25 Puccszerü Bukarest, m puccszerüen az roztak, hogy má léüket holnap re ma odautazott, i teit megtegye. J váron tartózkodi A nagygyűlésen zerei is jelen lesz A főváros ut szok jelentek me nap, vasárnap dé hogy a Banca N hosszabbításáról zanak. Holnap tudv Bratianu Vintila nek össze, hogy gezését ejtsék me A holnap déli programja szerin előtt tiltakozni tele ellen. A falragaszkorosi prefekturán tározták, hogy a megfelelő karhata Nationala épületé vegyék. A kamara épü A kormány C támogatni a Bukarest, máj a dési mandátum még mindig nin szerint, ha Dobr mánt megsemmisíti mán kiírják az u fog jelöltet állitan lölését fogja tám Rálöttek tel Bukarest, máj számu tehervona meg. A fékezökt azonban szerencsé azonban me a banditák a vage zás megindult. A perzs Szovjet orosz Teherán, május erős szovjetagitá arra irányul, hog orosz Turkomániá tációban nagy ré küldött ügynökök Amundsen el Newyork, máj zeti ide, amely a aki néhány héttel ból, elérte az észa jesen elhagyatott „Fram” fedélzetén tengerig, ott repül hajó fedélzetén vi ségével olyan terü amelyek a nagy j mindeztideig hozzá váló sarkutazó nél zölt leszállásának repült a „Fram” f mesztettudósok és sen sikeres utja n